

כתובות לח

הפסוק	(במדבר ל"ה) וְאֵלֶּיךָ תָּשׁוּב	(במדבר ל"ה) וְאֵלֶּיךָ תָּשׁוּב
הדרשה	לא תשקול ממונא מיניה ותפטריה מקטלא	לא תשקול ממונא מיניה ותפטריה מן גלות
למה צריך את שניהם	דאי אשמעינן מזיד, משום דחמיר איסוריה, אבל שוגג דלא חמיר איסוריה - אימא לא	ואי אשמעינן שוגג, משום דליכא איבוד נשמה, אבל מזיד דאיכא איבוד נשמה - אימא לא

הפסוק	מה דורשים ממנו?
וְאֵלֶּיךָ תָּשׁוּב אֲסוּן עֵשׂוּ יַעֲקֹב וְכוּ' כִּי רִשְׁעָתוֹ	קים ליה – במיתה וממון
וְאֵלֶּיךָ תָּשׁוּב אֲסוּן עֵשׂוּ יַעֲקֹב וְכוּ' כִּי רִשְׁעָתוֹ	קים ליה במלקות וממון (לר' מאיר מיתה ומלקות)
וְאֵלֶּיךָ תָּשׁוּב אֲסוּן עֵשׂוּ יַעֲקֹב וְכוּ' כִּי רִשְׁעָתוֹ	לא תשקול ממונא מיניה ותפטריה מקטלא - במזיד
וְאֵלֶּיךָ תָּשׁוּב אֲסוּן עֵשׂוּ יַעֲקֹב וְכוּ' כִּי רִשְׁעָתוֹ	לא תשקול ממונא מיניה ותפטריה מקטלא - בשוגג
וְאֵלֶּיךָ תָּשׁוּב אֲסוּן עֵשׂוּ יַעֲקֹב וְכוּ' כִּי רִשְׁעָתוֹ	למומתים בסייף שהוא מן הצואר
כִּי חָרַם אֱשֶׁר יָחִי מִן הָאֲבָסָא יָבֵיבָה	חכמים
כִּי חָרַם אֱשֶׁר יָחִי מִן הָאֲבָסָא יָבֵיבָה	לְיוֹצֵא לַיהוָה וְאָמַר אֶחָד עֲרֹכּוּ עָלַי, שְׂלֵא אָמַר כָּלֹם. יְכוּל אִף קוֹדֵם שְׁנִגְמַר דִּינּוּ כֵן? ת"ל: מִן הָאֲבָסָא
	הבנה 1: אין נותנים ממון להתכפר במיתות קלות או חמורות שמיתתן בידי שמיים הסבר רמי בר חמא: צריך היה לחדש למיתות דרך ירידה ששגגתן ניתנה לכפרה הבנה 2: רמי בר חמא (לאחר דחיית דבריו הראשונים): קים ליה בדרבה מיניה - ס"ד אמינא ה"מ היכא דסימא את עינו והרגו בה, אבל היכא דסימא את עינו והרגו בדבר אחר - אימא נישקול ממונא מיניה הבנה 3: רב אשי: איצטריך, ס"ד אמינא הואיל וחידוש הוא שחידשה תורה בקנס, אף על גב דמיקטיל - משלם, קמ"ל.

קושי על הדרשה של **כ"ז חרי**: ולרבי חנניא בן עקביא, דאמר: נערך, מפני שדמיו קצובין, האי כל חרם מאי עביד ליה?

תירוץ 1: מיבעי ליה לכדתניא; **רבי ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אומר: לפי שמצינו למומתים בידי שמים שנותנין ממון ומתכפר להן, שנאמר: (שמות כ"א) אִם כּוֹפֵר יוֹשֵׁת עָלָיו, יְכוּל אִף בִּידֵי אָדָם כֵּן? ת"ל: חרי מן האבסא יבביבה; ואין לי אלא מיתות חמורות שלא ניתנה שגגתן לכפרה, מיתות קלות שניתנה שגגתן לכפרה, מנין? ת"ל: כ"ז חרי.**

קושי על התירוץ: ולא ממילא **מ"א תקו** כופר שמעת מינה: לא תשקול ממונא מיניה ותפטריה? **כ"ז חרי** ל"ל?

תירוץ: אמר רמי בר חמא: איצטריך, ס"ד אמינא הני מילי היכא דהרגו דרך עלייה, שלא ניתנה שגגתו לכפרה, אבל הרגו דרך ירידה דניתנה שגגתו לכפרה - אימא נישקול ממונא מיניה וניפטריה, קמ"ל.

קושי על התירוץ: א"ל רבא: הא מדתנא דבי חזקיה נפקא! דתנא דבי חזקיה: **מכה אבסא ומכה**

כ"ה טהרה, מה מכה בהמה - לא חלקת בו בין שוגג למזיד, בין מתכוין לשאין מתכוין, בין דרך ירידה לדרך עלייה, לפוטרו ממון אלא לחייבו ממון, אף מכה אדם - לא תחלוק בו בין שוגג למזיד, בין מתכוין לשאין מתכוין, בין דרך ירידה לדרך עלייה, לחייבו ממון אלא לפוטרו ממון!
תירוץ 2: אלא אמר רמי בר חמא: איצטריך, ס"ד אמינא ה"מ היכא דסימא את עינו והרגו בה, אבל היכא דסימא את עינו והרגו בדבר אחר - אימא נישקול ממונא מיניה.

קושי: א"ל רבא: הא נמי מאידך תנא דבי חזקיה נפקא! דתנא דבי חזקיה: (שמות כ"א) **עין תחת עין - ולא עין ונפש תחת עין!**

תירוץ 3: אלא אמר רב אשי: איצטריך, ס"ד אמינא הואיל וחידוש הוא שחידשה תורה בקנס, אף על גב דמיקטיל - משלם, קמ"ל.

קושי על התירוץ: ולרבה, דאמר: חידוש הוא שחידשה תורה בקנס, אף על גב דמיקטיל - משלם, האי **כ"ז חרי** מאי עביד ליה?

תירוץ: סבר לה כתנא קמא דר' חנניא בן עקביא.

נערה שנתארסה ונתגרשה

רבי יוסי הגלילי	ר' עקיבא
אין לה קנס	יש לה קנס וקנסה לעצמה
(דברים כ"ב) אפר צא אורסה, הא אורסה - אין לה קנס	אפר צא אורסה - לאביה, הא אורסה – לעצמה

דברים פרק כב

(כח) כי ימָצא איש נַעַר בְּתוֹלָה אֲשֶׁר לֹא אִרְשָׁה וּתְפֹשָׂה וְשָׁכַב עִמָּה וְנִמְצָאוּ:
(כט) וְנָתַן הָאִישׁ הַשֹּׁכֵב עִמָּה לְאָבִי הַנַּעַר חֲמִשִּׁים כֶּסֶף וְלוֹ תִהְיֶה לְאִשָּׁה תַּחַת אֲשֶׁר עָנָה לֹא יוּכַל שְׁלָחָה כָּל יָמָיו:

שמות פרק כב

(טו) וְכִי יִפְתָּח אִישׁ בְּתוֹלָה אֲשֶׁר לֹא אִרְשָׁה וְשָׁכַב עִמָּה מְהֵרָה יִמְהַרְנָה לוֹ לְאִשָּׁה:
(טז) אִם מָאֵן יִמָּאֵן אָבִיהָ לְתַתָּהּ לוֹ כֶּסֶף יִשְׁקַל כְּמֵהָר הַבְּתוּלָה:

קושי על ר' עקיבא: אלא מעתה נערה - ולא בוגרת, ה"נ דלעצמה! בתולה - ולא בעולה, ה"נ דלעצמה!
אלא לגמרי, הכא נמי לגמרי!

תירוץ: אמר לך ר"ע, האי לא אורשה מיבעי ליה לכדתניא: **אפר צא אורסה - פרט לנערה שנתארסה ונתגרשה שאין לה קנס, דברי ר' יוסי הגלילי; ר"ע אומר: יש לה קנס וקנסה לאביה, והדין נותן: הואיל ואביה זכאי בכסף קידושיה ואביה זכאי בכסף קנסה, מה כסף קידושיה אף על פי שנתארסה ונתגרשה - לאביה, אף כסף קנסה אף על פי שנתארסה ונתגרשה - לאביה!**

דחייה: א"כ, מה ת"ל **אפר צא אורסה**?

תירוץ: מופנה, להקיש לו ולדון הימנו ג"ש, נאמר כאן **אפר צא אורסה**, ונאמר להלן (שמות כ"ב) **אפר צא אורסה**, מה כאן נ' אף להלן נ', ומה להלן שקלים אף כאן שקלים.
ור"ע, מאי חזית דאשר לא אורשה לג"ש ובתולה למעוטי בעולה?